

Izdevums Nr. 105/ 2020. gada MAIJS

**Kad *Latvenergo*, investorus
un klientus vieno zaļās vērtības****ES institūcijas
un sabiedriskās iniciatīvas uzsver zaļās
ekonomikas atjaunošanas nozīmi****Baltijas valstis
un Somija vienojas par ceļa karti
reģionālā gāzes tirgus integrācijai****Aprīlī pārspēti vairāki rekordi****Labākais darījums ar sauli****Pieejamie valsts
atbalsta instrumenti uzņēmējiem****Vides projekti**

Kad *Latvenergo*, investorus un klientus vieno zaļās vērtības

Guntars Balčūns, AS "Latvenergo" finanšu direktors

AS "Latvenergo" ir pirmā valsts kapitālsabiedrība Austrumeiropā, kas emitējusi t.s. zaļās obligācijas, un šobrīd redzam, ka šādām zaļām obligācijām ir palielināts investoru pieprasījums, turklāt tas ik gadu ievērojami pieaug. Arī Eiropa līdz 2050. gadam ir apņēmusies sasniegt klimatneitrālu ekonomiku. Lai īstenotu šo mērķi, jau tagad ir jāveic aktīvi un mērķtiecīgi pasākumi.

Līdz ar to zaļo obligāciju emisija ir loģisks solis *Latvenergo* koncerna izaugsmē, turpinot jau ilgāka laika uzsāktu ilgtspējīgas attīstības kursu un apliecinot sevi kā zaļi domājošu uzņēmumu. Mums ir svarīgi, ka mūsu ražošanas procesi ir videi draudzīgi un resursu izmantošanā sasniedz augstu efektivitāti. Tas nodrošina, ka katra elektroenerģijas kilovatstunda ir saražota pēc iespējas efektīvi un saudzīgi attiecībā pret vidi.

Emitējot zaļās obligācijas, *Latvenergo* koncerns apņemas turpināt uzsāktu zaļo kursu un attīstīt atjaunīgo resursu izmantošanu. Īstenoto zaļo projektu rezultātā tiks mazināta ietekme uz klimata pārmaiņām un samazinātas CO₂ emisijas.

Latvenergo zaļās obligācijas ir saņēmēju neatkarīga pētniecības centra CICERO *Shades of Green* augstāko zaļo obligāciju novērtējumu *Tumši zaļš*, kas apliecina, ka *Latvenergo* plānotie investīciju projekti ir ilgtspējīgi un videi draudzīgi.

Tāpat prieks, ka CICERO ir pozitīvi novērtējis arī uzņēmuma pārvaldību un zaļo investīciju projektu atlasī.

Investori ir mūsu sadarbības partneri, un tieši viņi pieprasa zaļās obligācijas un ieguldījumus ilgtspējīgas attīstības projektos. Tās ir vienotas vērtības un apzināta rīcība, lai saudzētu dabu, ko vēlamies saglabāt nākamajām paaudzēm. Tāpēc mēs ticam, ka arī mūsu investori novērtēs uzņēmuma mērķtiecīgi veiktās investīcijas videi draudzīgos projektos un iegādāsies *Latvenergo* zaļās obligācijas.

Arī mūsu klienti arvien augstāk vērtē ilgtspējīgu un videi draudzīgu darbību. Un tas izpaužas arī viņu praktiskā rīcībā. Pakāpeniski aizvien vairāk klientu ir ieinteresēti saules enerģijas izmantošanā savās mājāsaimniecībās. Kopumā ar *Latvenergo* palīdzību Latvijā saules paneļus esam palīdzējuši uzstādīt jau vairāk nekā 1000 mājāsaimniecībās vai citos objektos. Tāpat arvien populārāka kļūst elektroauto izmantošana, un, lai to veicinātu, *Latvenergo* mērķtiecīgi plāno attīstīt elektroauto uzlādes tīklu. Tāpat ikviena mājāsaimniecība var uzlabot savu energoefektivitāti, un, lai atvieglotu dažādu energoefektīvu ierīču iegādi, esam atvēruši elekturmveikals.lv. Līdz ar to prieks, ka veidojas vienota savstarpēja izpratne par vides saglabāšanu, un tas izpaužas arī mūsu rīcībā.

Par zaļāku enerģiju un zaļāku nākotni! ●

Baltijas valstis un Somija vienojas par ceļa karti reģionālā gāzes tirgus integrācijai

20. aprīlī Baltijas valstu un Somijas par enerģētiku atbildīgo ministriju, regulatoru un pārvades sistēmu operatoru pārstāvji vienojās par ceļa karti (roadmap), ar kuru tiek izveidots process turpmākai reģionālajai gāzes tirgus integrācijai. Ceļa kartē iekļautas konkrētas veicamās darbības un to paredzamie izpildes termiņi tuvāko divu gadu periodam.

ZIŅU KOMENTĒ

Guntis Lūsis, AS "Latvenergo" Tirdzniecības daļas vadītājs

Šobrīd Baltijā izmantotā dabasgāze galvenokārt tiek piegādāta no Krievijas un Klaipēdas termināla, taču nākotnē piegādes avoti paplašinātos, ja tie spēs veicināt tirgus dalībnieku un dabasgāzes cenas konkurētspēju.

Vienota gāzes tirgus izveide sekmē jaunu spēlētāju ienākšanu – gan piedāvājuma, gan arī pieprasījuma pusē, tādējādi pastiprinot konkurenci arī Latvijas dabasgāzes tirgū. Līdz ar integrāciju paplašinās darījumu klāsts: tās ir iespējas katram klientam pirkt un pārdot ar ļoti precīzi pielāgotiem nosacījumiem (piegādes vieta, periods, apjoms, ikdienas piegādes grafika elastība, cena – fiksēta vai mainīga).

Pēc integrācijas gāzes tirgu papildinās gan jauni piegādes avoti, gan izkliekti transportēšanas un uzglabāšanas pakalpojumi, kas darbosies paralēli klasiskajai pārvades un sadales sistēmai un mērosies arī to izmaksu ziņā – līdzīgi kā norisinās sistēmas decentralizācija elektroapgādē.

AS "Latvenergo" sagaida, ka savienotā tirgū ir daudz vairāk darījumu kombināciju un kā nākamo etapu redzētu, ka arvien ciešāk tiek harmonizēti elektroenerģijas, dabasgāzes un siltumenerģijas tirgus noteikumi un apgabali. ●

Attēls. <http://balticconnector.fi/>

ES institūcijas un sabiedriskās iniciatīvas uzsver zaļās ekonomikas atjaunošanas nozīmi

EK viceprezidents Franss Timmermans 21. aprīlī, uzrunājot Eiropas Parlamenta Vides komiteju, uzsvēra, ka Eiropas zaļais kurss būs pamatā Eiropas ekonomikas atjaunošanai. Urzula fon der Leiena 28. aprīlī publicētā videouzrunā arī norāda, ka esošā krīze nav mazinājusi ilgtermiņa klimata izaicinājumus, kas jārisina. 17 Eiropas Savienības valstu vides ministri (t.sk. Latvijas) publicējuši kopīgu aicinājumu neatkāpties no zaļā kursa iniciatīvu īstenošanas, t.sk. palielinot investīcijas ilgtspējīgā mobilitātē, atjaunīgajā enerģijā, ēku renovēšanā, izpētē un attīstībā, aprītes ekonomikā.

ZIŅU KOMENTĒ

Uģis Sarma, AS "Latvenergo" Korporatīvās stratēģijas direktors

Pagājušā gada beigās Eiropas Komisija ir nākusi klajā ar Eiropas zaļo kursu jeb *European Green Deal*. Tas ir vērienīgu pasākumu un iniciatīvu kopums nākamajiem gadiem klimatneitralitātes sasniegšanai, kura īstenošanai Eiropas Komisija izstrādās jaunus rīcībpolitikas stratēģijas un plānus, kā arī veiks izmaiņas esošajā likumdošanā. Tas nozīmē, ka Eiropas Savienībai līdz 2050. gadam ir jākļūst par klimatneitrālu kontinentu – vienu no pirmajiem reģioniem, kas sasniedz siltumnīcefekta gāzu emisiju neto nulles līmeni.

Savukārt 2020. gada martā Eiropas valstīs sākās Covid-19 vīrusa epidēmijas ierobežošana, radot ekonomisko krīzi. Tomēr tā nav ietekmējusi 2019. gada beigās noteikto Eiropas zaļo kursu un tā mērķus. Pastāv dažādi viedokļi par šo mērķu sasniegšanu krīzes iespaidā: viens no tiem ir, ka to sasniegšana ir dārga un visiem enerģijas patērētājiem tas būs materiāls slogs, tādēļ mērķi ir jāmikstina; otrs viedoklis ir pilnīgi pretējs – krīzē cietušām nozarēm tas būs papildu atbalsta mehānisms. Šobrīd Eiropas Savienībā tiek paredzēts, ka uzņemtais zaļais kurss palīdzēs ātrāk atjaunot ekonomiku pēc krīzes, sniedzot stimulus tieši zaļo segmentu nozarēm. Tādējādi nav indikāciju, ka Eiropas Komisija mainītu noteikto virzienu klimata mērķu sasniegšanā. Arī Latvijā visi pasākumi Nacionālajā enerģētikas un klimata plānā periodam no 2021. gada līdz 2030. gadam tiek turpināti. Tomēr pastāv duāli viedokļi attiecībā uz Eiropas Komisijas taktiku: zaļais kurss ir papildu instruments, palīdz ātrāk atdzīvināt ekonomiku un iziet no krīzes,

bet, no otras puses, pastāv iespēja, ka faktiski tiks tikai pārdalīti jau esošie finanšu instrumenti, bet "jaunas naudas" apjomi ir pieticīgi.

Eiropas zaļajā kursā uzsvērts, ka mērķa sasniegšanā būs jāiesaistās visām ekonomikas nozarēm. Ņemot vērā, ka enerģētikā jau ir daudz paveikts attiecībā uz CO₂ izmešu samazinājumu vidē, nozare jau skaidri virzās uz zaļā kursa mērķiem. Tādēļ vēlos uzsvērt, ka visiem pārējiem sektoriem, kā rūpniecībai, lauksaimniecībai, transporta, atkritumu apsaimniekošanas nozarēm būs daudz lielāki izaicinājumi, lai Eiropa virzītos uz klimatneitralitāti, nekā tikai sabiedrībā jau ierastais vārdu virknējums "augsta maksa par zaļi saražoto elektrību".

Attiecībā uz elektromobilitātes attīstību Eiropā noteiktais virziens un plānotie mērķi, kas paredz pāreju uz ilgtspējīgu un viedu mobilitāti, saglabājas. Tomēr šajā segmentā elektromobilitātes virzību varbūt ne tik ļoti ietekmē vīrusa izraisītā krīze kā globālie procesi energoresursu tirgos, piemēram, naftas cenas, kas piedzīvojušas lielāko kritumu vairāk nekā 20 gadu laikā. Savukārt šis process attiecīgi ir samazinājis cenas degvielai pasaulē, Eiropā un arī Latvijā. Līdz ar to, iespējams, tā lietotāju daļa, kas vēl nesen jau bija tuvu lēmumam iegādāties elektroauto, ar šī brīža degvielas cenām savu galīgo izvēli uz kādu laiku atliek.

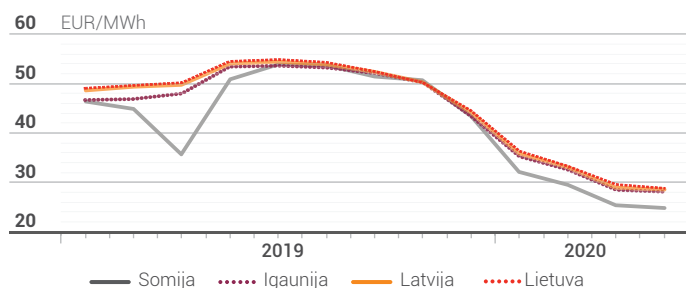
Tomēr AS "Latvenergo" savu stratēģisko mērķi un plānotos projektus elektromobilitātes attīstīšanā turpina – strādājam ar jaunu uzlādes punktu izveidi Rīgā. ●

Aprīlī pārspēti vairāki rekordi

Rodika Prohorova, AS "Latvenergo" Tirdzniecības daļas tirgus analītiķe

- Nord Pool biržā 20 gadu laikā zemākā vidējā sistēmas cena
- Augusta hidrobalance Ziemeļvalstīs ietekmējusi elektroenerģijas nākotnes cenas
- Izstrāde Baltijā samazinājusies par 30 %
- Covid-19 turpina ietekmēt izejvielu pieprasījumu

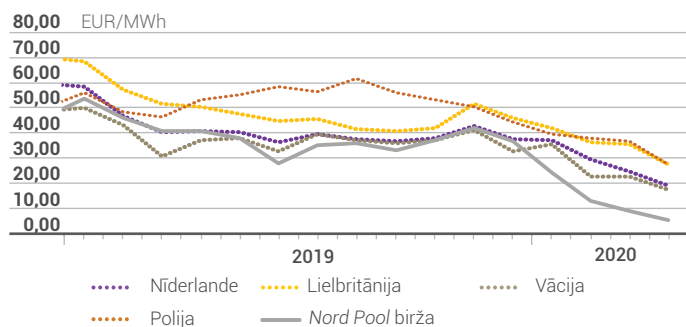
Visos Nord Pool tirdzniecības apgabalos mēneša vidējās elektroenerģijas cenas samazinājās arī aprīlī. Lietuvā mēneša vidējā elektroenerģijas cena bija 23,31 EUR/MWh, kas ir par 3 % zemāk nekā martā. Latvijas tirdzniecības apgabalā elektroenerģijas cena bija 23,52 EUR/MWh, samazinoties par 2 %. Savukārt Igaunijā cenas samazinājās par 1 % un bija 23,69 EUR/MWh. Baltijā iktundas cenu amplitūda aprīlī svārstījās no 1,24 EUR/MWh līdz 109,11 EUR/MWh.

1. attēls. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas Nord Pool biržā (avots: Nord Pool)

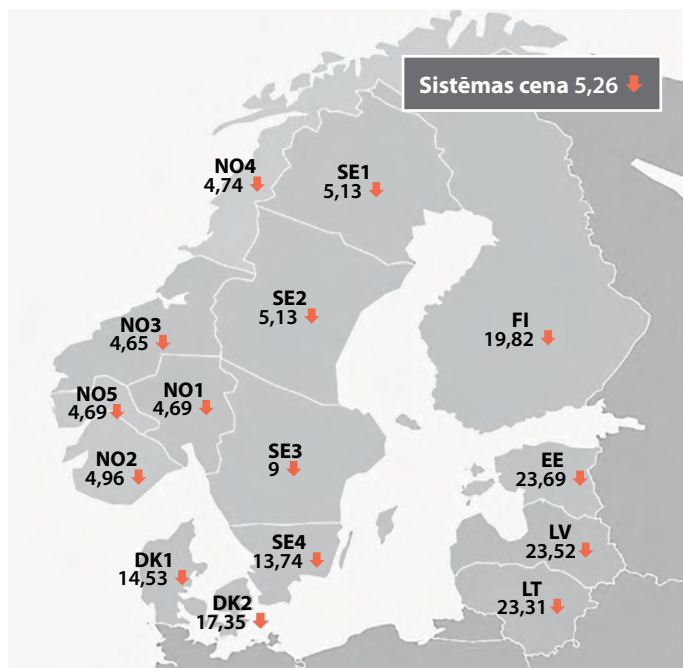
Nord Pool biržā vidējā sistēmas cena aprīlī samazinājās par 42 % līdz 5,26 EUR/MWh. Pēdējo 20 gadu laikā tā bija zemākā novērotā vidējā sistēmas spot cena mēnesī, pārspējot līdzšinējo rekordu – 2000. gada jūlija cenu 6,35 EUR/MWh. Ziemeļvalstīs elektroenerģiju galvenokārt izstrādā hidroelektrostacijās, tāpēc cenu tendences reģionā būtiski ietekmē hidroloģiskā situācija. Aprīlī zemu cenu ietekmēja rekordaugsts hidrobalances līmenis, lieli sniega krājumi kalnos un bagātīgs nokrišņu daudzums, kas elektroenerģijas ražotājiem lika saražot vairāk pirms gaidāmā palu laika Ziemeļvalstīs. Zemo cenu rezultātā Zviedrijā tika apturēti vairāki atomelektrostaciju energobloki.

Aprīlī Ziemeļvalstu tirdzniecības apgabalos mēneša vidējā elektroenerģijas cena bija 8,68 EUR/MWh, savukārt Baltijas valstīs vidējā elektroenerģijas cena bija vidēji par 15 EUR/MWh augstāka. Baltijā elektroenerģijas cenu ietekmēja tirgus situācija Nord Pool biržā, kopējais izstrādes samazinājums par 30 %, kā arī zemāka enerģijas plūsma starpsavienojumos ar Kaļiņingradas apgabalu un Baltkrieviju.

3. attēls. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas Eiropas valstīs (avots: APX, N2EX, EEX, TGE, NP)

Savukārt Eiropas valstīs Covid-19 pandēmijas ierobežojumi ietekmēja elektroenerģijas pieprasījuma samazinājumu par 5-20 %. Zemā pieprasījuma apstākļos iktundu elektroenerģijas cenu veidošanas būtiski ietekmēja augsta izstrāde, izmantojot atjaunīgos energoresursus. Šī gada aprīlis Vācijā bija saulainākais kopš 1951. gada, tādēļ saules enerģijas stacijās izstrāde bija 7 TWh, kas ir par 24 % vairāk nekā 2019. gada aprīlī. Izstrāde vēja stacijās bija 9 TWh jeb par 2,8 % mazāk, tikmēr cietā kurināmā stacijās izstrāde samazinājās par 64 % līdz 1,3 TWh, salīdzinot ar attiecīgo periodu iepriekšējā gadā. Aprīlī vidējā elektroenerģijas vairumtirdzniecības cena Vācijā bija 17,09 EUR/MWh, visā

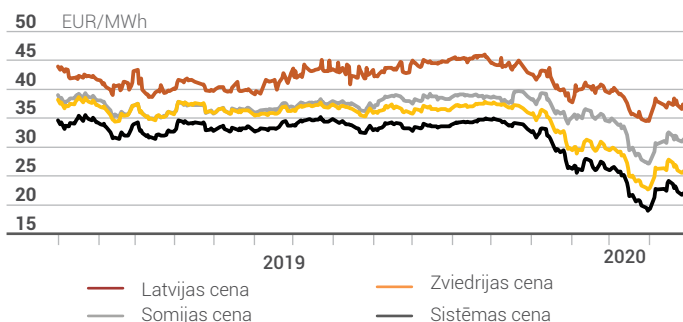
2. attēls. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas aprīlī Nord Pool tirdzniecības apgabalos (avots: Nord Pool)

mēnesī 40 no iktundas cenām bija negatīvas, līdz pat –83,94 EUR/MWh. Līdzīga situācija, ka iktundas cena ir negatīvās robežās, novērotas arī citās Eiropas valstīs, savukārt Nord Pool biržā tikai Dānijas tirdzniecības apgabalos atsevišķās stundās novērota negatīva elektroenerģijas cena.

Hidroloģiskā situācija ietekmē elektroenerģijas nākotnes kontraktu cenas

Aprīlī elektroenerģijas nākotnes kontraktu cenu lejupvērstu kustību turpināja ietekmēt hidroloģiskā situācija Ziemeļvalstīs. Kopš šī gada sākuma hidrobalance Ziemeļvalstīs bija virs normas. Pēdējo reizi hidrobalance virs normas ir novērota no 2017. gada oktobra līdz 2018. gada martam, kam sekoja straujš kritiens un liels hidrobalances deficīts. Tomēr aprīlī tas sasniedza augstu atzīmi virs normas (24,6 TWh), un mēneša beigās sausāku laikapstākļu dēļ samazinājās līdz 21 TWh. Tajā pašā laikā cenu svārstībām saistītos tirgos arī bija cenu pazeminošs efekts.

Aprīlī elektroenerģijas sistēmas cenas nākotnes kontraktiem (Nordic Futures) maijam samazinājās par 38 % līdz 6,22 EUR/MWh, kontrakta slēgšanas cena bija 7,00 EUR/MWh. Sistēmas 2020. gada 3. ceturkšņa kontrakta vidējā cena samazinājās par 18 % līdz 8,99 EUR/MWh, kontrakta slēgšanas cena aprīlī bija 9,05 EUR/MWh. 2021. gada sistēmas futures vidējā cena aprīlī samazinājās par 5 % līdz 22,09 EUR/MWh, un mēneša beigās kontrakta cena bija 21,90 EUR/MWh.

4. attēls. 2021. gada elektroenerģijas futures cenas (avots: Nasdaq OMX)

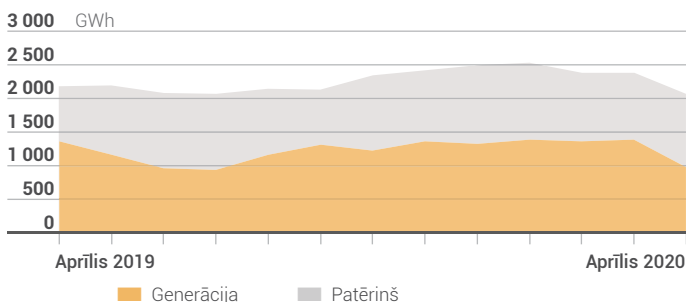
Latvijas elektroenerģijas *futures* vidējā cena maija kontraktam pieauga par 2 % līdz 26,77 EUR/MWh, kontrakta slēgšanas cena – 26,10 EUR/MWh. 2021. gada Latvijas *futures* cena aprīlī, sekojot lejupvērstai tendencei, bija par 1 % zemāka nekā martā – 37,03 EUR/MWh.

Elektroenerģijas izstāde Baltijā samazinājusies par 30 %

Salīdzinot ar iepriekšējā gada aprīli, Baltijā elektroenerģijas patēriņš samazinājies par nepilniem 6 % līdz 2 068 GWh. Latvijā elektroenerģijas patēriņš samazinājies par 4 % līdz 553 GWh, salīdzinot ar 2019. gada aprīli. Igaunijā pieprasījums bija par 2 % zemāks – 640 GWh. Savukārt Lietuvā patēriņš samazinājies par 9 % līdz 875 GWh, salīdzinot ar attiecīgo periodu iepriekšējā gadā.

Aprīlī kopējā elektroenerģijas izstrāde Baltijā nokritās par 30 % līdz 973 GWh, salīdzinot gan ar iepriekšējo mēnesi, gan ar aprīļa izstrādi 2019. gadā. Latvijā elektroenerģijas izstrāde bija 376 GWh jeb par 44 % mazāk nekā martā. Lietuvā elektroenerģijas izstrāde samazinājās par 7 % līdz 334 GWh. Savukārt Igaunijā novērota viszemākā izstrāde starp Baltijas valstīm – 262 GWh, kas, salīdzinot ar martu, sarukusi par 26 %.

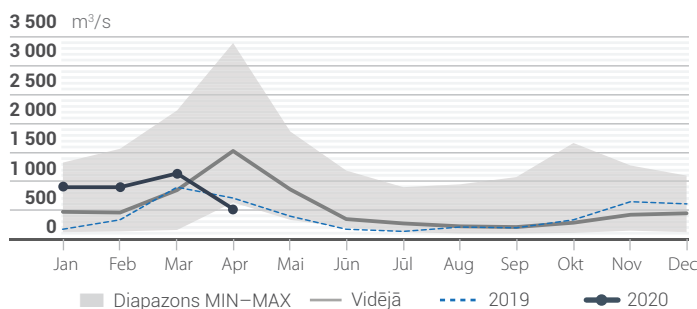
Aprīlī kopējā ģenerācija Baltijā nosedza 47 % no kopējā elektroenerģijas patēriņa apjoma, Latvijā izstrādes attiecība pret patēriņu bija 68 %, Igaunijā bija 41 %, un Lietuvā 38 %.

5. attēls. Elektroenerģijas balance Baltijā (avots: PSO)

Pietece Daugavā samazinās

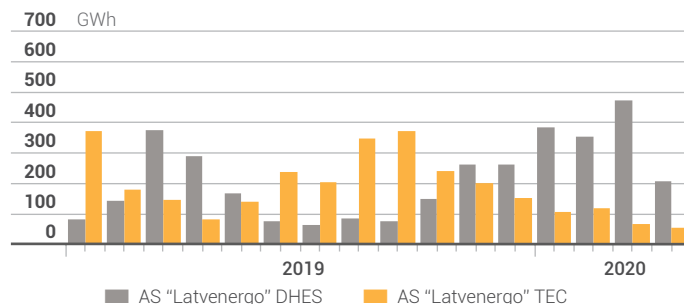
Aprīlī pietece Daugavā bija 523 m³/s jeb aptuveni trīs reizes zemāka nekā ilggadēji vidējā reģistrētā (skat.att.). Līdz šim zemākais pieteces līmenis Daugavā aprīlī novērots 2003. gadā – 639 m³/s, savukārt 2020. gadā tas ir vēl zem minimālā vidējā reģistrētā pieteces līmeņa un ir zemākais pēdējo 30 gadu laikā. Latvijā kopējais nokrišņu daudzums šajā mēnesī bija par 47 % mazāks nekā mēneša norma, turklāt šoziem Latvijā nebija sniega, un Daugavā nebija izveidojusies ledus kārtā, tādēļ arī pali netika novēroti.

6. attēls. Ūdens pietece Daugavā, vidēji mēnesī m³/s (avots: LVĢMČ)

Zema pietece Daugavā būtiski ietekmēja elektroenerģijas izstrādes samazinājumu *Latvenergo* hidroelektrostacijās. Salīdzinot ar martu, samazinājums ir par 56 %

līdz 209 GWh. Savukārt, salīdzinot ar 2019. gada aprīļa HES izstrādi, šogad tā bija par 28 % zemāka, saražotas 289 GWh. Situācijas elektroenerģijas vairumtirgū ietekmēja *Latvenergo* TEC izstrādes apjoma samazinājumu par 19 % līdz 54 GWh, šogad izstrāde bija par 35 % zemāka nekā aizvadītā gada attiecīgajā mēnesī.

7. attēls. Daugavas HES un *Latvenergo* TEC saražotais elektroenerģijas apjoms (avots: AS "Latvenergo")

Covid-19 izplatīšanās izraisījusi izejvielu cenu kritumu

Brent Crude Futures jēlnaftas nākotnes kontrakta cena aprīlī bija 26,62 USD/bbl, un mēneša beigās kontrakts noslēdzās ar 25,27 USD/bbl, un tas ir par 26 % mazāks nekā martā. Šogad naftas cena aprīlī ir par 63 % zemāka nekā 2019. gada aprīlī.

Aprīļa sākumā pēc ilgām pārrunām tomēr ir izdevies vienoties par naftas ieguves samazinājumu OPEC+ dalībvalstīm, lai mīkstinātu izraisīto cenu kritumu. Covid-19 dēļ naftas produktu pieprasījums samazinājās par 30 %, attiecīgi OPEC un Krievija vienotās par 10 mbbbl lielu ieguves samazinājumu jeb desmit procentiem no 30 % lielā naftas pārpalikuma. Šis bija svarīgs solis, lai mēģinātu stabilizēt naftas tirgu, tomēr nepietiekams, lai naftas cenai būtu stabili augšupejoša likne. Tajā pašā laikā ASV, samazinoties pieprasījumam, pieauga jēlnaftas krājumu aizpildījums, un zemo naftas cenu apstākļos tas rada priekšnoteikumus ieguves slēgšanai.

Ogļu nākotnes kontraktu (*API2 Coal Futures Front month*) vidējā cena aprīlī samazinājās par 11 % līdz 44,69 USD/t, kontrakta slēgšanas cena bija 39,85 USD/t.

Pasaulē ogļu pieprasījums turpina samazināties. Covid-19 pandēmijas noteiktie ierobežojumi radījuši zemāku ogļu pieprasījumu Indijā un Āzijā. Eiropā ogļu pieprasījums joprojām ir zemā līmenī, un šogad izstrāde ogļu stacijās bija tikai 12 % no visas elektroenerģijas izstrādes. Aprīlī ogļu cenu lejupslīdi Eiropā noteica ne vien sezonālās izmaiņas un augsta atjaunojamo energoresursu izstrāde, bet arī Covid-19 izraisītie ierobežojumi un zemas cenas tos izejvielu tirgos.

Aprīlī (*Dutch TTF*) maija kontrakta vidējā cena samazinājās par 22 % līdz 6,69 EUR/MWh, un kontrakta slēgšanas cena bija 6,01 EUR/MWh. Vidējā dabāsgāzes cena aprīlī bija par 55 % zemāka nekā attiecīgajā periodā 2019. gadā.

Eiropā dabāsgāzes cenu tirgū noteica izveidojies dabāsgāzes pārpalikums, galvenokārt Covid-19 ietekmē. Aprīlī turpinājās augsts sašķidrīnātās dabāsgāzes imports pirms plānotā piegāžu samazinājuma no ASV, sākot ar jūniju. Tikmēr dabāsgāzes krātuvju aizpildījums Eiropā pieauga līdz 62 %, salīdzinot ar 2019. gada aprīli, kad krātuvju aizpildījums bija 48 %. Dabāsgāzes tirgū iepriekšējā mēnesī cena nokrita līdz 5,77 EUR/MWh, tā ir zemākā cena 14 gadu laikā.

Eiropas emisiju kvotu (*EUA Futures*) EUA Dec.20 cena aprīlī minimāli pieauga par 1 % līdz 20,14 EUR/t, un kontrakta mēneša beigās samazinājās līdz 19,57 EUR/t.

Aprīlī oglekļa emisijas kvotu tirgū cenas svārstījās no 17,08 EUR/t līdz 21,70 EUR/t, to ietekmēja pieprasījums, izejvielu cenu dinamika un prognozes par turpmākiem ekonomikas atveseļošanās tempiem. Turklāt cenu kāpumu ietekmēja Francijas kompānijas EDF paziņojums par plānotiem atomelektrostacijas izstrādes apjoma samazinājumiem par 20 %. Šāds paziņojums deva signālu par, iespējams, lielāku elektroenerģijas izstrādi ogļu stacijās, tomēr pieprasījuma turpmākās izmaiņas efektu var arī neizraisīt.

Labākais darījums ar sauli

Haralds Vuls, *Elektrum* produktu vadītājs,
Produktu attīstības un vadības daļa

Šopavas ar esam izveidojuši jaunus *Elektrum* solārais piedāvājumus saviem klientiem. Mūsu piedāvājumos esam nomainījuši saules paneļu tehnoloģijas no polikristāliskajiem paneļiem uz monokristāliskajiem paneļiem un tagad klientiem piedāvājam modernākus, tehnoloģiski labākus saules paneļus, turklāt saglabājot esošo komplektu cenas.

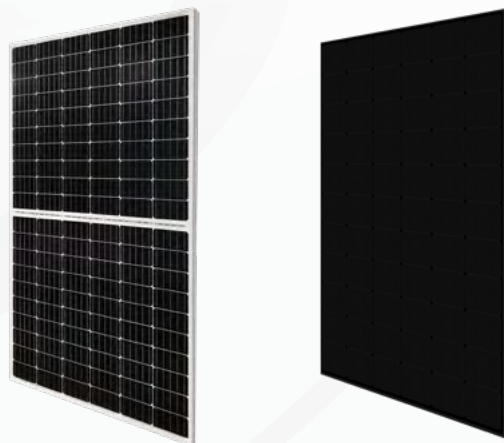
Galvenie ieguvumi klientiem, uzstādot monokristāliskos paneļus, ir ražošanas efektivitātes pieaugums, kā arī tas, ka nepieciešams mazāks paneļu skaits un nepieciešamā jumta platība. Tāpat jaunie paneļi ir aprīkoti ar šādām efektivitāti uzlabojošām tehnoloģijām: *Split Cell* nodrošina lielāku saules paneļu izstrādi daļēja noņošanas gadījumā, PERC – šūnai pievienots papildu atstarojošais slānis, kas uzlabo paneļu šūnas efektivitāti, virzot gaismu atpakaļ caur to, uzlabojot elektronu brīvo kustību, kā arī samazinot siltuma enerģijas absorbēšanas un šūnas uzkaršanu.

Mūsu līdzšinējā piedāvājumu hronoloģija bija šāda: 2017. gadā izveidojām saules paneļu produktu *Elektrum solārais*, un saviem klientiem piedāvājām Lietuvas rūpnīcā gatavotos *Solet* polikristāliskos saules paneļus, savukārt 2019. gadā savos piedāvājumos iekļāvām Vācijas/Kīnas *Axitec* ražotos polikristāliskos paneļus.

Tā kā *Elektrum* klienti ir dažādi un arī prasīgi, šogad esam sagatavojuši īpašu piedāvājumu tiem, kuriem ļoti rūp savas mājas/objekta vizuālais izskats, un šiem klientiem ir iespēja iegādāties melnus paneļus, kuri vizuāli ir ļoti pievilcīgi, tiem nav redzami ierastie saules paneļu režģi. Tādēļ savos piedāvājumos pārejām uz Kanādas/Kīnas ražotajiem *Canadian Solar* monokristāliskajiem saules paneļiem. Tajos tiek izmantota *Shingle Module* tehnoloģija, tie izceļas ar ekskluzīvu dizainu, viendabīgu struktūru un melniem paneļu rāmjiem, turklāt papildu efektivitāti nodrošina PERC.

Mūs kā partneri saules enerģijas risinājumu piegādei ir izvēlējusies jau katra trešā Latvijas māsaimniecība, kas izmanto iespēju kļūt par zaļās enerģijas ražotāju. *Elektrum* saules paneļus veiksmīgi pārdod ne tikai Latvijā, bet arī Lietuvā un Igaunijā, un tas veido 2/3 no kopējā saules enerģijas risinājumu pārdošanas apjoma. Mūsu eksporta vērtība ir arī uzkrātās zināšanas un pieredze. ●

Apskati solāros risinājumus elektrumveikals.lv.

Attēls. Standarta komplektiem – jaunie monokristāliskie paneļi. Jauns piedāvājums – melnie paneļi

Pieejamie valsts atbalsta instrumenti uzņēmējiem

Rūta Liepniece, *Elektrum* Energoefektivitātes centra projektu vadītāja

Pēdējo divu mēnešu laikā uzņēmējiem ir nācies saskarties ar iepriekš negaidītu situāciju, kas atstās gan īstermiņa, gan ilgtermiņa ietekmi ne vien uz uzņēmumiem, bet arī valsts tautsaimniecību kopumā. Šobrīd arvien nozīmīgāka kļūst iespēja gan samazināt uzņēmuma ikmēneša izmaksas, gan saņemt valsts atbalstu Covid-19 radīto negatīvo seku mazināšanai. Aicinām iepazīties ar apkopoto informāciju par pieejamajiem atbalsta instrumentiem uzņēmumu energoefektivitātes paaugstināšanai, kā arī Covid-19 ietekmes mazināšanai un izmantot valsts sniegto atbalstu!

Altum aizdevums energoefektivitātei

Lai kāpinātu Latvijas rūpniecības nozares konkurētspēju un samazinātu uzņēmumu ražošanas izmaksas, valsts attīstības finanšu institūcija *Altum* piedāvā aizdevumu uzņēmuma energoefektivitātes paaugstināšanai un atjaunīgo energoresursu projektu ieviešanai. Aizdevumu piešķir dažādiem energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumiem uzņēmumā:

- apkures un ventilācijas sistēmas uzlabojumiem,
- ražošanas iekārtu modernizēšanai,
- transporta modernizēšanai,
- apgaismojuma sistēmas uzlabojumiem,
- elektroenerģijas piegādes iekārtām,
- atjaunīgo energoresursu projektu ieviešanai.

Jāpiebilst, ka ar *Altum* aizdevumu iespējams finansēt ne vien jaunu, bet arī lietotu iekārtu iegādi. Energoefektivitātes projektam pieejamais *Altum* aizdevums ir līdz 2,85 milj. eiro un līdz 85 % no projekta kopsummas, turklāt nav nepieciešams papildu nodrošinājums, jo par nodrošinājumu kalpo uzņēmuma naudas plūsma. Aizdevuma termiņš ir no 5 līdz 14 gadiem.

Kā norāda *Altum* eksperti, **95 % uzņēmēju ir iespējas paaugstināt energoefektivitāti**, turklāt, investējot energoefektivitātes pasākumos, **uzņēmuma enerģijas patēriņu iespējams samazināt līdz pat divām reizēm.**

Detalizēta informācija par *Altum* aizdevumu uzņēmuma energoefektivitātei un atjaunīgo energoresursu projektu ieviešanai pieejama [Altum tīmekļa vietnē](#).

Altum grants energoefektivitātes projektu izstrādei

Lai uzņēmējiem atvieglotu projektu tehniskās dokumentācijas izstrādi un audita veikšanu, *Altum* sniedz dāvinājumu jeb grantu līdz 85 % no kopējām energoefektivitātes projekta izmaksām. Ar granta līdzekļiem iespējams finansēt ēku, iekārtu, uzņēmuma darbības procesu, sistēmu un mērījumu energoauditus, veikt ēku un iekārtu izpēti, kā arī projekta tehniski ekonomiskā pamatojuma izveidi.

Maksimālais granta apjoms nav ierobežots, bet uzņēmuma investīcijām energoefektivitātes uzlabošanas projektā jābūt vismaz 25 reizes lielākām par saņemto grantu. Proti, ja granta apmērs ir 20 tūkstoši eiro, uzņēmumam energoefektivitātes paaugstināšanā līdz 2021. gada beigām jāinvestē vismaz 500 tūkstoši. Grantu iespējams kombinēt ar *Altum* energoefektivitātes aizdevumu, kā arī Eiropas Savienības (ES) fondu atbalstu.

Grantu var izmantot gan valsts un pašvaldības uzņēmumi, gan privātie komersanti un biedrības, kuri nav CO₂ emisiju kvotu tirdzniecības dalībnieki.

Detalizēta informācija par *Altum* grantu energoefektivitātes projektu izstrādei pieejama [Altum tīmekļa vietnē](#).

Altum atbalsts Covid-19 seku mazināšanai

Lai mazinātu Covid-19 atstātās sekas, valsts attīstības finanšu institūcija *Altum* šobrīd piedāvā uzņēmējiem trīs atbalsta instrumentus:

1) Apgrozāmo līdzekļu aizdevums

Tas ir likviditātes atbalsts saimnieciskās darbības veicējiem (komersantiem, lauksaimniekiem un zivsaimniekiem), kuru darbību negatīvi ietekmējusi Covid-19. Apgrozāmo līdzekļu aizdevumu *Altum* sniedz saskaņā ar 2020. gada 19. marta Ministru kabineta noteikumiem Nr. 149.

Aizdevuma apjoms vienam saimnieciskās darbības veicējam ir līdz 1 milj. eiro, bet nepārsniedz divkārtu 2019. gadā izmaksāto kopējo atalgojumu, t. sk. sociālās iemaksas, vai nepieciešamo likviditātes apjomu darbības nodrošināšanai turpmākajiem 12 mēnešiem.

2) Kredītu brīvdienu garantija

Saimnieciskās darbības veicējiem (komersantiem, lauksaimniekiem, zivsaimniekiem un akvakultūras nozarei), kuriem radušās objektīvas grūtības Covid-19 izplatības dēļ, *Altum* piedāvā kredīta garantiju, kas ļauj bankai atlikt pamatsummas maksājumu.

Uz kredīta brīvdienu garantiju var pretendēt mazie un vidējie, kā arī lielle uzņēmumi.

3) Eksporta garantijas

Eksporta garantijas pasargā uzņēmumu pret ārvalstu pircēju maksātnespēju vai ilgstošu nemaksāšanu atlikto maksājumu gadījumos un sniedz nodrošinājumu finansējumam.

Līdz 2020. gada 31. decembrim atcelti ierobežojumi eksporta garantiju saņemšanai – turpmāk eksporta garantijām uz ES un atsevišķām OECD dalībvalstīm var pieteikties arī lielle uzņēmumi neatkarīgi no eksporta apgrozījuma un valsts, uz kuru plānoti darījumi. *Altum* piedāvātais maksimālais atlīdzības apmērs par zaudējumiem, kas radies ar vienu ārvalstu pircēju, ir 2 milj. eiro.

Ārkārtējais atbalsts lauksaimniekiem

Lai mazinātu Covid-19 izplatības negatīvo ietekmi lauksaimniecībā, pārtikas ražotājiem un lauksaimniekiem ir pieejams atbalsts, kura piešķiršanas kārtību nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr. 219.

Maksimālais ārkārtējā atbalsta apmērs vienam pārtikas ražošanas uzņēmumam nedrīkst pārsniegt 800 tūkst. EUR, vienam primāro produktu ražošanas uzņēmumam (t. sk. lauksaimniekam) – ne vairāk kā 100 tūkst. EUR, vienam zivsaimniecības un akvakultūras uzņēmumam – ne vairāk kā 120 tūkst. EUR.

Kopumā šobrīd ir pieejami trīs atbalsta pasākumu veidi:

1) Atbalsts lopkopības nozaru lauksaimniekiem

Vienreizējs atbalsta pasākums ienākumu stabilizēšanai atsevišķu lopkopības nozaru lauksaimniekiem, kas nodarbojas ar piena ražošanu, gaļas liellopu un nobarojamo cūku audzēšanu, kuru var saņemt tikai gadījumā, ja nozares kopējie ieņēmumi periodā no 2020. gada aprīļa līdz jūnijam ir samazinājušies par 20 %, salīdzinot ar atsaucē periodu.

To, vai nozarēs ir bijuši zaudējumi, Zemkopības ministrija (ZM) izvērtēs līdz 2020. gada 20. jūlijam. Informāciju par nozares ieņēmumu samazinājuma apmēru ZM publicēs "Latvijas Vēstnesī". Jāpiebilst, ka iesniegums par atbalsta saņemšanu lauksaimniekiem nav jāiesniedz.

2) Atbalsts krājuma izmaksu pieauguma un apgrozījuma samazinājuma radīto grūtību mazināšanai

Atbalsts pārtikas preču ražotājiem un primārajiem ražotājiem gatavās pārtikas produkcijas krājumu izmaksu pieauguma un apgrozījuma samazinājuma radīto grūtību mazināšanai. Uz atbalsta saņemšanu var pretendēt ražotāji, kas nesaņem iepriekšminēto atbalstu. Atbalstu piešķir pretendentiem, kuriem 2020. gada martā, aprīlī, maijā vai jūnijā nerealizēto preču krājumi ir pieauguši par 25 % vai neto apgrozījums ir samazinājies par 25 %, salīdzinot ar atsaucē periodu.

Atbalsta apmēru aprēķinās 20 % apmērā no preču krājuma vērtības pieauguma vai apgrozījuma samazinājuma. Lai pieteiktos atbalsta saņemšanai, līdz 2020. gada 15. jūlijam Lauku atbalsta dienesta Elektroniskajā pieteikšanās sistēmā jāiesniedz iesniegums.

3) Papildu atbalsts kredītprocentu dzēšanai vai apdrošināšanas polišu daļējai segšanai

Eiropas Savienības fondu finansējuma pārdale Covid-19 seku mazināšanai

2020. gada 29. aprīlī tika apstiprināti priekšlikumi ES fondu līdzfinansējuma pārdalei, lai mazinātu Covid-19 krīzes radīto negatīvo ietekmi. ES fondu finansējuma pārdales mehānisms tiks izstrādāts trīs šī brīža pamata vajadzībām:

- veselības sistēmas kapacitātes stiprināšanai,
- sociāli ekonomisko seku mazināšanai (nodarbinātības pasākumos),
- eksportspējīgu un ražojošu uzņēmumu apgrozāmo līdzekļu nodrošināšanai, ražošanas modernizēšanai un ekonomikas uzlabošanai.

Kopumā no ES fondu līdzfinansējuma tiks pārdalīti 500 miljoni eiro. Šobrīd jau pieņemts lēmums par Satiksmes ministrijas pārtraukto dzelzceļa projektu finansējuma novirzīšanu 100 milj. eiro apmērā. Priekšlikumi par finansējuma pārdali tiks virzīti izskatīšanai Ministru kabinetā.

Jauns instruments komersantiem, kuru darbību ietekmējis Covid-19

2020. gada 6. maijā Ekonomikas ministrija paziņoja, ka ir izstrādāts jauns atbalsta instruments komersantiem, kuru darbību ir ietekmējušas Covid-19 izraisītās sekas. Šim mērķim plānots izveidot jaunu kapitāla fondu, kuru pārvaldīs attīstības finanšu institūcija *Altum*. Iecerēts, ka uz fonda atbalstu prioritāri varēs pretendēt uzņēmumi, kuri:

- darbojas industrijā ar augstu pievienoto vērtību,
- sniedz augstu ieguldījumu Latvijas tautsaimniecībā,
- nodarbojas ar inovācijām un ražo inovatīvus produktus,
- darbojas apstrādes rūpniecības, ilgtspējīgas būvniecības, informācijas un komunikācijas pakalpojumu, veselības un sociālās aprūpes nozarēs,
- nav nonākuši finanšu grūtībās līdz 31.12.2019.

Atbalstu uzņēmumiem plānots piešķirt finanšu instrumentu veidā – ieguldījumiem uzņēmuma pamatkapitālā, ieguldījumiem uzņēmuma pamatkapitālā kopā ar citu privāto investoru, kredītiestādi vai citu privāto kapitāla fondu, kvazi kapitāla ieguldījumiem, tostarp riska aizdevumiem, un ieguldījumiem korporatīvajās obligācijās.

"Latvijas lielo uzņēmumu dzīvotspēja ir vitāli svarīga ekonomiskās aktivitātes atjaunošanai tuvākajos mēnešos, turklāt šie uzņēmumi turpina nodrošināt stabilas darbavietas. Fonda ietvaros plānojam sniegt atbalstu lielajiem uzņēmumiem, kuri ir dzīvotspējīgi, bet nonākuši pagaidu grūtībās vīrusa pandēmijas izraisītās krīzes dēļ. Tāpat atbalstu varēs saņemt lielle uzņēmumi, kuri ir gatavi pielāgot vai būtiski pārveidot savu līdzšinējo biznesa modeli vīrusa Covid-19 ietekmes rezultātā," norāda ekonomikas ministrs **Jānis Vitenbergs**.

Iespēja tiešsaistē vērot zivju nārstu

Šogad aprīļa beigās trijās vietās Daugavā AS “Latvenergo” kopā ar biedrību “Mēs zivīm” izvietojusi vairāk nekā 400 zivju nārsta mākslīgo ligzdu. Vides projekta 10. īstenošanas gadā viena no tām ir vērojama tiešsaistē Latvenergo mājaslapā un uzņēmuma Facebook kontā.

Iespēja pie zivju nārsta mākslīgās ligzdas izvietot tiešsaistes kameru ļaus uzzināt un ieraudzīt, kā nārsta ligzdās no ikriem attīstās zivis un kāda Daugavā ir zemūdens pasaule dienas laikā. Mājaslapas tiešsaistes sadaļā ir plašāks apraksts par vides projektu, kura mērķis ir veicināt zivju dabiskā nārsta iespējas, parādīt, ka ilgtspējīga enerģijas ražošana var līdzās pastāvēt ar bioloģisko daudzveidību. Sadaļā *ligzdu izgatavošana un ievietošana Daugavā* aprakstīta mākslīgās zivju nārsta ligzdas praktiskā veidošana no egļu zariem un tās pareiza ielikšana upē, izmantojot atsvaru un pludiņu, bet projekta Faktu sadaļā var uzzināt, ka kopā šajos gados Daugavā ir ielikta vairāk nekā 3000 ligzdas un uz tām nārsto asari, raudas un brekši.

AS “Latvenergo” ir videi draudzīgs un zaļi domājošs uzņēmums, kurš 2010. gadā sāka iniciatīvu vides jomā, noslēdzot ar biedrību “Mēs zivīm” vienošanos par sadarbību zivju resursu aizsardzībā un atražošanā Daugavas baseinā. Sāktā iniciatīva ir sekmīgs bioloģiskās daudzveidības projekts, kā arī papildus piensums upes zivju krājumu atjaunošanā.

Deviņos gados Daugavā pie Ikšķiles un Kaibalas, 2019. gadā arī Klintainē pie Pļaviņām kopā ievietotas 3000 ligzdas, un pēc iepriekšējos gados novērotā katrā ligzdā tiek iznērsti vismaz 50 tūkstoši ikru. Iesaistot darbiniekus kopā ar ģimenēm, esam līdzdarboties gribētāju skaitu palielinājuši teju piekārtīgi: pirmajā gadā piedalījās 28 dalībnieki, bet pēdējos gados skaits pieaudzis līdz 135.

1. attēls. Tiešraides attēls Latvenergo mājaslapā

2019. gadā AS “Latvenergo” kopā ar zinātnisko institūtu BIOR sāka izpēti par zivju sugām, kas šīs ligzdas izmanto nārstam, kā arī par aktivitātes īstenošanas kopējo piensumu bioloģiskajai daudzveidībai. Institūta secinājumos mākslīgo zivju nārsta ligzdu izvietošana novērtēta kā ilgtspējīgs pasākums. Pētījumā secināts, ka uz ligzdām galvenokārt ir nārstojuši asari un karpu dzimtas zivis. 2020. gadā sadarbība izpētē ar BIOR tiek turpināta. ●

2. attēls. Zivju nārsts Daugavā

3. attēls. Lašu mazuļu izlaišana

Izlaisti vairāk nekā 700 000 iezīmētu lašu un taimiņu mazuļu

Maija pirmajā nedēļā notika lašu un taimiņu mazuļu ielaišana Daugavā pie Mangaļsalas, kas tiek īstenota AS “Latvenergo” zivju resursu atjaunošanas programmas ietvaros.

2020. gadā Daugavas grīvā ielaida ap 500 000 viengadīgu lašu un ap 230 000 taimiņu mazuļu (smoltu) un ap 19 000 divgadīgu taimiņu, kas izaudzēti z/i “BIOR” Tomes un Doles zivjaudzētavās.

Jau sesto gadu zivju mazuļi pirms ielaišanas tiek iezīmēti, nogriežot taukspuru. Tas palīdz speciālistiem un makšķerniekiem atpazīt pieaugušus mākslīgi audzētos lašus no tādējiem, kas dabiskā ceļā upēs iznārstojuši un attīstījušies. Tādējādi speciālisti var veikt izpēti par to, cik no ielaistajiem zivju mazuļiem pēc 2-3 jūrā pavadītiem gadiem atgriežas upēs uz nārstu. Laša mazuļa vidējais svars sasniedz

31 gramu, taimiņa svars – 19,6 gramu, savukārt divgadīga taimiņa svars – 96 gramu.

Katru gadu zinātniski pamatotā sugu sastāvā un skaitliskā apjomā Daugavā un tās baseina ūdenstilpēs notiek zivju mazuļu un kāpuru ielaišana. Zivju resursu pavairošanu Daugavā un tās baseina ūdenstilpēs atbilstoši savstarpēji noslēgtajam līgumam veic z/i “BIOR”.

AS “Latvenergo” ir svarīga gan videi draudzīga elektroenerģijas ražošana hidroelektrostacijās, gan vienlaikus arī apkārtējās vides un bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, veicinot zivju resursu aizsardzību un atjaunošanu.

AS “Latvenergo” ikgadējā kompensācijas summa zivju resursu atjaunošanas programmā ir vairāk nekā viens miljons eiro (1 035 000 EUR). ●